

Scala ülevaade

- 1 Meetodid, muutujad ja väärtused. Süntaks
- 2 Lihtsad tüübid ja väärtused.
- 3 OOP, **case**-klassid ja mustrisobitus.
- 4 Puhta Scala väärtustamine.
- 5 Keerulisemad tüübid.
- 6 Nähtavus, implitsiitsus.

Meetodid

deklaratsioon, näiteks: `def +(x:Int): Unit = { println(x); x+1 }`

meetodi kutse:

`nimi_objekt.nimi_meetod(avaldis1, ..., avaldisn)`

näiteks: `o.+(5)`

infixne kutse (kui on üks argument):

`nimi_objekt nimi_meetod avaldis`

näiteks: `o + 5`

Väärtused ja muutujad

Objektide (ja meetodide) sisse saab defineerida väärtuseid, muutujaid ja meetode.

```
object ScalaProgramm {  
  var muutuja: Int = 10  
  val v22rtus: Int = 100  
  def main(args: Array[String]): Unit = {  
    muutuja = 20  
    val summa = muutuja + v22rtus  
    println(summa) // prindib 120  
  }  
}
```

Sulud ja meetodite kutsed

- Kui meetodil puuduvad argumendid, jätame enamasti sulud ära.
- Sulge on soovitatav kasutada, kui meetod muudab objekti.

```
object Sulud {  
  def x(): Int = 5  
  def y : Int = 5  
  val z : Int = 5  
  
  def main(args: Array[String]): Unit = {  
    val summa = x + x() + y + z  
    // summa += y() + z() <- ei tööta  
  }  
}
```

Tüübituletus

- Scala:

```
def foo(x) = x.f + x.g
```

- x-l peavad olema meetodid (või väljad) f ja g
- klasse, mis defineerivad f ja g võib olla palju
- ka viise, kuidas f ja g defineerida on palju
- meetodi f tagastusväärtus peab omama meetodit +
- klasse, mis defineerivad + on palju
- ???

- Haskell:

```
foo x = f x + g x
```

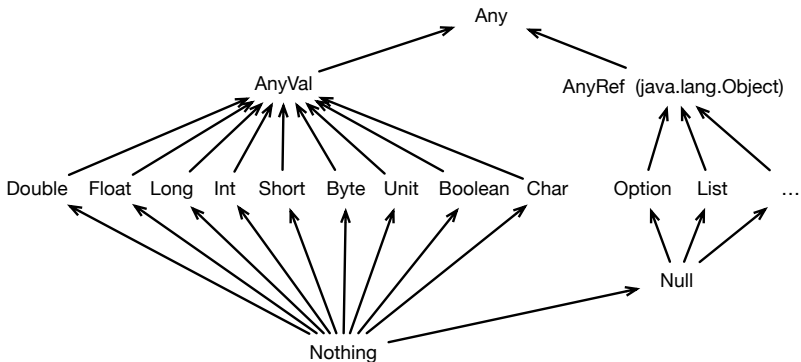
- peavad leiduma $f :: \alpha \rightarrow \beta$ ja $g :: \gamma \rightarrow \delta$
- kuna rakendame x mõlemale, siis peab $\alpha = \gamma$
- kuna (+) :: Num a => a -> a -> a siis $\beta = \delta$ ja Num α
- s.t. foo :: Num $\beta \Rightarrow \alpha \rightarrow \beta$

- (need olid lihtsustatud näited)

Süntaks

- Tingimusavaldised:
`if(e) s1 else s2`
- tsüklid (lihtsustatult):
`for (muutuja <- algus to l6pp) { ... } // kaasa-arvatud`
`for (muutuja <- algus until l6pp) { ... } // välja-arvatud`
`for (muutuja <- kollektsoon) { ... }`
- funktsiooni tüüp:
`tyyp =>tyyp2`
- lambdad:
`(muutuja: tyyp, muutja2: tyyp2) => keha`
- blokid (eraldi ridadel võib semikoolonid ära jätta):
`{e1; e2; ... en;`

Alamtüüpimine

Avaldised

Väärtused (AnyVal):

- `()` : Unit
- `true` : Boolean, `false` : Boolean
- `'a'` : Char, `'b'` : Char, ...
- `1` : Byte, `2` : Short, `3` : Int, `3` : Long
- `1f` : Float, `2` : Double

- Väärtustel saab samuti meetodeid välja kutsuda. N: `1.+(2)`
- Aritmeetikafunktsioonid. N: `math.max(math.Pi, x*4)`

Klassid ja Objektid

```
class MinuKlass {  
    val viis: Int = 5  
    def lisaviis(x: Int): Int = x+viis  
}
```

- Klassid on objektide tüübid.

```
var o : MinuKlass = null
```

- Objekte saab luua võtmesõnaga **new**.

```
o = new MinuKlass
```

Konstruktorid

- Peamine konstruktor — argumendid klassi nime järel ja keha meetodite ja väljadega segamini.

```
class K(nimi: String, synniaasta: Int) {  
    println("Loodi_klass_K("+ nimi +", " + synniaasta + ")")  
    def umbkaudneVanus(): Int = LocalDate.now.getYear - synniaasta  
}
```

- Abikonstruktor.

```
class K(nimi: String, synniaasta: Int) {  
    def this() = this("nipitiri", LocalDate.now.getYear)  
    println("Loodi_klass_K("+ nimi +", " + synniaasta + ")")  
    def umbkaudneVanus(): Int = LocalDate.now.getYear - synniaasta  
}
```

- Konstruktori väljakutse:

```
val x = new K("Donald", 1934)  
val y = new K // = new K("nipitiri", 2020)
```

Case klassid ja objektid

```
trait List[+A] // Scala listide lihtsustus  
case object Nil extends List[Nothing]  
case class Cons[A](x:A, xs: List[A]) extends List[A]
```

```
val list = Cons(1, Cons(2, Cons(3, Nil)))
```

- Nagu algebralised andmestruktuurid Haskellis.
- Ei kasutata võtmesõna **new**.
- Defineerib võrduse, mis sõltub konstruktorite argumentidest:

```
Cons(3, Nil) == Cons(3, Nil)  
Cons(3, Nil) != Nil
```

- Defineerib toString meetodi:

```
list.toString = "Cons(1, _Cons(2, _Cons(3, _Nil)))"
```

Traitid ja pärimine

- Liideste asemel on Scalas **trait**-id:

```
trait T {  
  var q: Char  
  def f(x: Int): Double  
  def g(x: Int): Double = f(10) / 2  
}
```

- Abstraktsed klassid:

```
abstract class Q {  
  def h(x: Int): Boolean  
}
```

- Klass laiendab kuni ühte klassi ja suvaline arv *trait*-e.

```
class W extends Q with T {  
  override var q: Char = 'a'  
  override def f(x: Int): Double = x.toDouble % 10  
  override def g(x: Int): Double = f(10) / 3  
  override def h(x: Int): Boolean = f(x) > 100  
}
```

Traitide lineariseerimine

- Traitid väldivad mitmese pärimise probleeme kasutades lineariseerimist.
- Objekti meetodi kutsel tehakse valik vastavalt eelistusjärjekorrale

Näide

```
class A
trait B extends A
trait C extends A
trait D extends C
class E extends A with B with D
```

Järjekord: E -> D -> C -> B -> A -> AnyRef -> Any

Apply meetod

Kirjutades $o(e)$
mõistab Scala seda nii: `o.apply(e)`

- Kasutatakse näiteks massiivide (Array) ja kujundite (Map) juures.
- Kasutatakse andmestruktuuride koostamisel.

```
val a = Array(11,22,33) // Array.apply(11,22,33)
val b = a(1)           // a.apply(1) == 22
```

Mustisobitus

```
def length[A](xs: List[A]): Int =  
  xs match {  
    case Nil           => 0  
    case Cons(_, xs) => 1 + length(xs)  
  }
```

Omistamisega meetodid

Kirjutades `l += e` või `l.+=(e)`
mõistab Scala seda nii: `l = l + e`

- Töötab suvalise sümbolitest koosneva operaatoriga.
- Avaldis `l` väärtustakse üks kord.

```
class Q(val y: Int) {  
  def +(x: Int): Q = new Q(x+y)  
}
```

```
var x = new Q(10)  
x += 10  
println(x.y) // trükitakse 20
```


Puhta Scala Väärtustamine

- Aritmeetika väärtustatakse samamoodi nagu Haskellis.
- Blokid:
  - $\{ e \} \rightarrow e$
  - $\{ \text{val } x = v; es \} \rightarrow \{ es[x \rightarrow v] \}$ (kui v on normaalkujul)
  - $\{ \text{val } x = e_1; es \} \rightarrow \{ \text{val } x = e_2; es \}$
  - $\{ \text{def } f \dots; es \} \rightarrow \{ es \}$ (kui f ei sisaldu es -s)
  - $\{ \text{def } f \dots; es_1 \} \rightarrow \{ \text{def } f \dots; es_2 \}$
  - $\{ \text{class } k \dots; es \} \rightarrow \{ es \}$ (kui f ei sisaldu es -s)
  - $\{ \text{class } k \dots; es_1 \} \rightarrow \{ \text{class } k \dots; es_2 \}$
  - Sarnaselt klassidele käitume case-klasside ja objektide puhul.
- Argumendid väärtustatakse enne rakendust.
- Funktsioon $\text{def } fn(x_1, \dots, x_n) = e:$

$$fn(v_1, \dots, v_n) \rightarrow e[x_1 \rightarrow v_1] \dots [x_n \rightarrow v_n]$$

Näited

```
e = {  
  def mul(x: Int, y: Int) = x * y  
  def add(a: Int, b: Int) = a + b  
  add(5, mul(3,8))  
}
```

```
add(5, mul(3,8))  
  ↓(x*y)[x->3][y->8]  
add(5, 3*8)  
  ↓  
add(5, 24)  
  ↓(a+b)[a->5][b->24]  
5+24  
  ↓  
29
```

Puhta Scala Väärtustamine

- Meetodid `class K(p1, ..., pm) { def fn(x1, ..., xn) = e; ... }:`

$$\text{new K}(w_1, \dots, w_m).\text{fn}(v_1, \dots, v_n)$$

$$\downarrow$$

$$e[x_1 \rightarrow v_1] \dots [x_n \rightarrow v_n][p_1 \rightarrow w_1] \dots [p_m \rightarrow w_m][\text{this} \rightarrow \text{new K}(w_1, \dots, w_m)]$$

- Väljad `class K(p1, ..., pm) { val n = e; ... }:`

$$\text{new K}(w_1, \dots, w_m).n$$

$$\downarrow$$

$$e[p_1 \rightarrow w_1] \dots [p_m \rightarrow w_m][\text{this} \rightarrow \text{new K}(w_1, \dots, w_m)]$$

- Samaselt käitume case-klasside ja objektide puhul.

Näited

```
e = {  
  class Kala(nimi: String) {  
    def tee(mida: String) = nimi+"_"+mida+"b."  
  }  
  val nemo = new Kala("Neemo")  
  nemo.tee("uju")  
}
```

```
      nemo.tee("uju")  
      ↓  
new Kala("Neemo").tee("uju")  
      ↓ (nimi+"_"+mida+"b.") [mida->"uju"] [nimi->"Neemo"]  
("Neemo"+"_"+"uju"+"b.")  
      ↓  
      "Neemo_ujub."
```

Näited

```
e = {
  class Kala(nimi: String) {
    def tee(mida: String) = nimi+"_"+mida+"b."
    def lenda = this.tee("lenda")
  }
  new Kala("Doris").lenda
}

new Kala("Doris").lenda
  ↓ this.tee("lenda")[this->new Kala("Doris")]
new Kala("Doris").tee("lenda")
  ↓ (nimi+"_"+mida+"b.")[mida->"lenda"][nimi->"Doris"]
("Doris"+"_"+"lenda"+"b.")
  ↓
"Doris_lendab."
```

Tüübiparameetrid (lihtne vorm)

- Kandilistes sulgudes, komadega eraldatult.
- Kasutatakse sõnu: geneeriline ja polümorfism.
- Meetodi või klassi nime järel.

```
class A[T](val x:T) {  
  def g[U](f: T => U): U = f(x)  
}  
val a = new A[Int](5)  
println(a.g[String](x => x.toString+"#")) // trükitab 5#
```

- Püütakse tuletada

```
val a = new A(5)  
println(a.g(x => x.toString+"#")) // trükitab 5#
```

Parameetrite kitsendamine

- ülevalt: $T <: U$

```

trait Koduloom
trait Kass extends Koduloom
trait Koer extends Koduloom
class LoomaWrapper[L <: Koduloom](p: L) {
  def loom: L = p
}
  
```

- alt: $T >: U$

```

trait Järjend[B] {
  def lisaAlgusesse[U >: B](e: U): Järjend[U]
}
val kassid : Järjend[Kass] = ???
val loomad : Järjend[Koduloom] = kassid.lisaAlgusesse[Koduloom](???)
  
```

- implitsiitselt teisendatav tüüp: $T <% U$
- $T : M$ — leidub implitsiitne väärtus $M[T]$

Klasside variantsus

Oletame, et $U <: V$ ehk U ülemklass on V .

	Klassi definitsioon	Tähendus
kovariantsus	$C[+T]$	$C[U] <: C[V]$
kontravariantsus	$C[-T]$	$C[U] >: C[V]$
invariantsus	$C[T]$	$C[U]$ ja $C[V]$ pole seotud

- Listid on kovariantsed ($List[+A]$).
  - $List[Koer]$ saame kasutada kui nõutakse $List[Koduloom]$
- Printerid on kontravariantsed.
  - $Printer[Koduloom]$ saame kasutada kui nõutakse $Printer[Kass]$

```
class Printer[-A] {  
  def print(p: A): Unit  
}
```


Tüübi alias ja abstraktsed andmetüübid

- Tübile saab anda uue nime:

```
type uusNimi = vanaTyyp
```

- Traiti sees võimaldab luua abstraktseid andmetüüpe:

```
trait MyList[T] {  
  type S  
  def empty: S  
  def insert(t: T, s: S): S  
  def foldr[Q](t: Q, op: T => Q => Q, s:S): Q  
}
```

Karrimine ja mitu argumendi komplekti

Vaatame foldLeft tüüpi:

```
def foldLeft[B](z: B)(op: (B, A) => B): B
```

- Kõigepealt võtab ühe argumendi z siis op.
- Paindlikum, kuna järgnev komplekt võib sõltuda eelmustest:

```
trait Q {  
  type t  
  var e : t  
}
```

```
object Test {  
  def f(q: Q)(v: q.t): q.t = {  
    v  
  }  
}
```

Meetodi nähtavus

võtmesõna	nähtavus
private [this]	ainult sama objekt
private	sama klassi objektid
protected	lisaks alamklassidest
private [paketiNimi]	nimetaud paketist
	(vaikeväärtus) kõik

Mixinid – motivatsioon

```
trait Part {  
  def prääks  
  def lenda  
  def joonista  
}  
class SinikaelPart extends Part { ... }  
class TuliPart      extends Part { ... }  
class KummiPart    extends Part { ... } // ei prääksu (vaid piiksub)  
class PeibutusPart extends Part { ... } // ei tee häält ega lenda  
...
```

- Koodi taaskasutus problemaatiline.
- Pole tüüpi järgi eristust, kes lendab ja kes prääksub.
- Uue meetodi lisamine tüütu.

Java-lik lahendus — *strategy pattern*

```
class Part(p:PrääksuStrateegia, l:LennuStrateegia) {  
  def prääks  
  def lenda  
  def joonista  
}  
class SinikaelPart extends Part(prääksuVõime      , lennuVõime)  
class TuliPart      extends Part(prääksuVõime      , lennuVõime)  
class KummiPart     extends Part(piiksuVõime      , lennuVõimePuudu)  
class PeibutusPart extends Part(prääksuVõimePuudu, lennuVõimePuudu)  
...
```

- Lahendab taaskasutuse probleemi.

Liittüübiga lahendus

```
trait Prääks      { def prääks  }  
trait PiiksPrääks { def prääks  }  
trait Lenda      { def lenda   }  
trait Part       { def joonista }
```

```
class SinikaelPart extends Part with Prääks      with Lenda  
class TuliPart     extends Part with Prääks      with Lenda  
class KummiPart    extends Part with PiiksPrääks with Lenda  
class PeibutusPart extends Part
```

- Koodi taaskasutus ok.
- Tüübi järgi eristust, kes lendab.
- Uue meetodi lisame vaid sinna kuhu vaja.
- Väga palju klasse.

Mixin lahendus

```
trait Präaks      { def präaks  }
trait PiiksPräaks { def präaks  }
trait Lenda       { def lenda   }
trait Part        { def joonista }
```

```
val skp = new Part with Präaks      with Lenda { ... }
val tp  = new Part with Präaks      with Lenda { ... }
val kp  = new Part with PiiksPräaks with Lenda { ... }
val pp  = new Part                  { ... }
```

- Nii vähe klasse kui ise soovime.
- Tüübid paindlikud.

```
def lennuta(p: Lenda) = ...
```

Klasside ja Traitide lineariseerimine

- Traitide sees võib olla implementatsioon.
- Alamtrait saab implementatsiooni muuta (**override**).
- Tekib küsimus: milline implementatsioon peale jääb.
- Vastus: Vastavalt lineariseerimie järjekorrale.

Näide:

```
trait A { ... }  
trait B extends A { ... }  
trait C extends A with B { ... }  
trait D extends B { ... }  
class E extends A with D with C { ... }
```

Mis järjekorras meetode klassidest/traitidest otsitakse?

Lineariseerimise algoritm l

C_0 extends C_1 with C_2 with ... with C_n

- Kui $n = 0$, siis $l(C_0) := C_0 \rightarrow \text{AnyRef} \rightarrow \text{Any}$
- Kui $n > 0$:
  - 1 Võtame $k := \text{AnyRef} \rightarrow \text{Any}$
  - 2 Teeme tsükli $i \leftarrow \{1, 2 \dots n\}$
    - 1 Leitakse $x := l(C_i)$
    - 2 Eemaldame x -st need, mis leiduvad k -s.
    - 3 Uuendame $k := x \rightarrow k$
  - 3 $l(C_0) = C_0 \rightarrow k$

Lineariseerimine

Tahame teada E lineariseerimist aga arvutame hoopis järjest (alates A-st).

```

trait A { ... }
trait B extends A { ... }
trait C extends A with B { ... }
trait D extends B with C { ... }
class E extends A with D with C { ... }
  
```

- $l(A) = \dots l(A) = A \rightarrow \text{AnyRef} \rightarrow \text{Any}$
- $l(B) = \dots l(B) = \dots \rightarrow l(A) \quad l(B) = \dots \rightarrow A \rightarrow \text{AnyRef} \rightarrow \text{Any}$
 $l(B) = B \rightarrow A \rightarrow \text{AnyRef} \rightarrow \text{Any}$
- $l(C) = \dots l(C) = \dots \rightarrow l(A) \quad l(C) = \dots \rightarrow A \rightarrow \text{AnyRef} \rightarrow \text{Any}$
 $l(C) = \dots \rightarrow B \rightarrow A \rightarrow \text{AnyRef} \rightarrow \text{Any} \quad l(C) = C \rightarrow B \rightarrow A \rightarrow \text{AnyRef} \rightarrow \text{Any}$
- $l(D) = \dots l(D) = \dots \rightarrow l(B) \quad l(D) = \dots \rightarrow B \rightarrow A \rightarrow \text{AnyRef} \rightarrow \text{Any}$
 $l(D) = \dots \rightarrow C \rightarrow B \rightarrow A \rightarrow \text{AnyRef} \rightarrow \text{Any}$
 $l(D) = D \rightarrow C \rightarrow B \rightarrow A \rightarrow \text{AnyRef} \rightarrow \text{Any}$
- $l(E) = \dots l(E) = \dots \rightarrow l(A) \quad l(E) = \dots \rightarrow A \rightarrow \text{AnyRef} \rightarrow \text{Any}$
 $l(E) = \dots \rightarrow D \rightarrow C \rightarrow B \rightarrow A \rightarrow \text{AnyRef} \rightarrow \text{Any}$
 $l(E) = E \rightarrow D \rightarrow C \rightarrow B \rightarrow A \rightarrow \text{AnyRef} \rightarrow \text{Any}$